

Instrumentfamiljer

(Tryck på bilderna samtidigt som du håller ner "Ctrl" på tangentbordet så länkas du till youtubeklipp)

Stråkinstrument är en grupp musikinstrument med strängar som man spelar på med en stråke. När stråken som är gjord av en knippe hästhår, dras över instrumentets strängar vibrerar de. Vibrationerna ger upphov till ljud. Stråkinstrumenten är den största och viktigaste sektionen i en symfoniorkester.

Otaliga är de pop-, rock-, och schlagerlåtar som har stråkar i bakgrunden. I Sverige har vi en rik spelmanstradition där fiolen är huvudinstrumentet.

Inget instrument, förutom pianot, har det skrivits så mycket musik för som för **fiolen**.

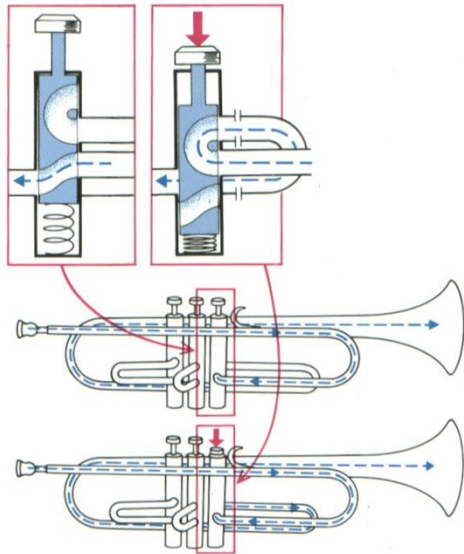
Cellon Håller man mellan benen och stöds mot golvet av en trä eller metallstav, så kallad stackel. Den klingar lägre och mörkare än fiolen.

Kontrabasen är det största och lägst stämnda av stråkinstrumenten med kort stackel. Det används som basinstrument i många olika sammanhang. I klassisk musik spelar man oftast med stråke. I vis-, jazz- och tidig rockmusik knäpper man för det mesta med fingrarna på strängarna.

Bleckblåsinstrument, eller *brassinstrument*, är en grupp blåsinstrument.

De är vanligen tillverkade av metall, oftast mässing. Det finns flera olika typer av bleckblåsinstrument, till exempel trumpeter, kornetter, valthorn, basuner (tromboner) och bygelhorn som tuba.

Gemensamt för alla bleckblåsinstrument är att de har ventiler, med undantag för trombonen. De har alla liknande munstycken. Instrumenten är "ihoprullade" för att inte ta så mycket plats.

I en symfoniorkester används normalt valthorn, trumpeter, basuner (tromboner) och bastuba. Bleckblåsinstrument är också viktiga inom **jazzmusiken**. Inom annan populärmusik är de mindre vanliga, men det tas även in mer och mer även här. Inom bland annat soulmusik har framför allt trumpet ofta använts tillsammans med andra typer av blåsinstrument.

Trumpet

Det är roligt men ansträngande att spela trumpet, speciellt i det höga registret. För att spela höga toner krävs en god andningsteknik och bra läppmuskler. Trumpeten används i många olika sammanhang som i rock och jazzband, symfoniorkester och musikkår. Trumpeten används ofta vid invigningar när man blåser fanfarer.

Valthorn

Från början användes hornet i samband med jakt. Ur jakthornet utvecklades det vanligaste hornet idag, *valthornet*. Den som spelar håller ofta höger hand i klockstycket, för att kunna spela rena toner. Det finns toner hos hornet som måste justeras på detta sätt.

Trombone (Basun)

Ordet trombon betyder "stor trumpet". Den spelar i ett lägre register än trumpeten. Trombonen är vanligast utrustad med ett "drag". Med hjälp av draget gör man röret längre och får på så sätt lägre toner. Draget ger också möjlighet att glida mellan tonerna (glissando).

Bastuba

Tuban har alltid klockstycket uppåt. Den finns i olika storlekar. Tuban spelar oftast basstämman av bleckblåsinstrumenten. Den största tuban är bastuban.

Träblåsinstrument är en grupp blåsinstrument. Ordet används som ett sammanfattande namn på flöjter och rörbladsinstrument, till exempel tvårflojt, oboe, fagott, klarinett och saxofon.

Hos träblåsinstrument bildas tonen av att luften blåses antingen mot en skarp kant. Hos flöjter är det kanten av ett hål. Andra träblåsinstrument har så kallade *rörblad*. Det är en eller två tunna tungor som tillverkas av hårda vassrör. Alla träblåsinstrument har hål som ska vara öppna eller täppas igen. För att inte behöva flytta handen eller fingrarna så mycket använder man klaffar, små små spakar som fäller ner ett lock över hålet.

Det är munstycket och inte materialet som instrumentet är gjort av som avgör om det räknas som ett träblåsinstrument.

Klarinetten har det största antalet toner av alla blåsinstrument. Klarinetten har en varm och mjuk ton och används i jazz- och klassisk musik, samt blåsorkester.

Oboens munstycke består av två små rörblad som är kupade mot varandra och ger oboen dess karakteristiska nasala klang. Oboen används ofta som soloinstrumentet för sin vackra klangs skull. Den går inte att stämma, därför stämmer man ofta de övriga instrumenten efter oboen.

Tvärflojt spelas på tvären. Man blåser på samma sätt som man gör för att få ton i en flaska, mot kanten och hålet. Tvärflojten passar i all sorts musik.

Piccolaflojten är bara hälften så stor som tvårflojten, men trots sin storlek hörs den över en hel orkester. Den har de högsta tonerna av alla instrument.

Fagotten har liksom oboen ett dubbelt rörblad som munstycke, men är ett basinstrument. Instrumentets luftkanal är 2,5 meter lång.

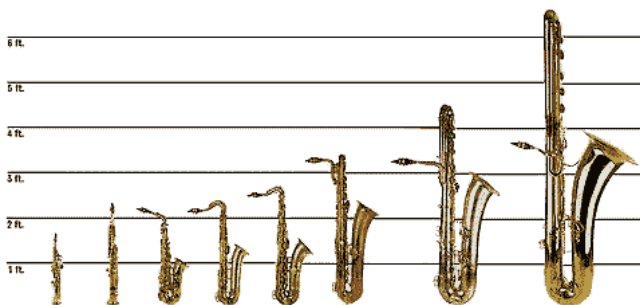

Saxofonen har anknytning till jazzmusiken som ett av de populärare instrumenten inom genren. Den har också använts flitigt inom många dansband och kan även numera förekomma i rockmusik

Idag är tenorsax och altosax de vanligaste men även andra storlekar förekommer. Rörladet i munstycket är av trä, därför räknas saxofonen till träblåsfamiljen.

Många av instrumenten finns i olika storlekar. Man använder ofta röstklangens olika namn för att namnge instrumenten. Den minsta och ljusaste saxofonen heter sopransaxofon. Sedan kommer altosaxofon, tenorsaxofon, barytonsaxofon, bassaxofon och allra störst är kontrabassaxofonen. Håll nere Ctrl på tangentbordet och tryck på kontrabassaxofonen så får du se hur stor den är och hur den låter!

Stränginstrument är musikinstrument vars ton åstadkommes med hjälp av en eller flera strängar som sätts i svängning. Normalt är strängarna spända över en resonanslåda. Strängarna kan vara av senor, nylon eller metall.

Harpa är ett stränginstrument som har funnits sedan antika tider, som spelas genom att knäppas, vanligen med båda händerna.

Flygelns klaver är identiskt med det stående hemmapianot men har ligande strängar och mekanik

Gitarr (aukustisk)

Elgitarren har pickuper som är placerade under strängarna. När metallsträngarna vibrerar i fältet från magneten skapas en ström som kan sedan förstärkas och producera ljudet från gitarren.

Banjon har trumskinn spänt över resonanskroppen. Vanlig i countrymusik.

Elbas

Balalajka är ett ryskt stränginstrument.

Ukelele

Slagverk, Percussion eller rytminstrument är instrument som anger rytmen i en musikalisk ensemble. Ljudet uppkommer av vibrationen genom t.ex. slag, som hos cymbal, triangel och xylofon. Några skakas, som maracas eller skrapas, till exempel med en träpinne. De olika trummorna har ett spänt skinn som man slår på med händerna eller någon slags klubba.

Conjas

Djembe

Bastrumma

Cymbal

Virveltrumma

Maracas

Åsnekäke (Vibraslap)

Triangel

Bongotrummor

Cabasa

Golvpukor

Chimes

Tamburin

Koskälla

Xylofon

Kastanjetter

Guiro (Gurka)

Claves

Elektriska musikinstrument är musikinstrument där tonen frambringas via elektrisk förstärkning eller bearbetning (till skillnad från akustisk, som via resonanslåda). Instrumenten är beroende av högtalare då ljudet kommer ut ur dessa.

Elorgel

Keyboard

Dator

Surfplatta/Mopbil

Digitalt trumset

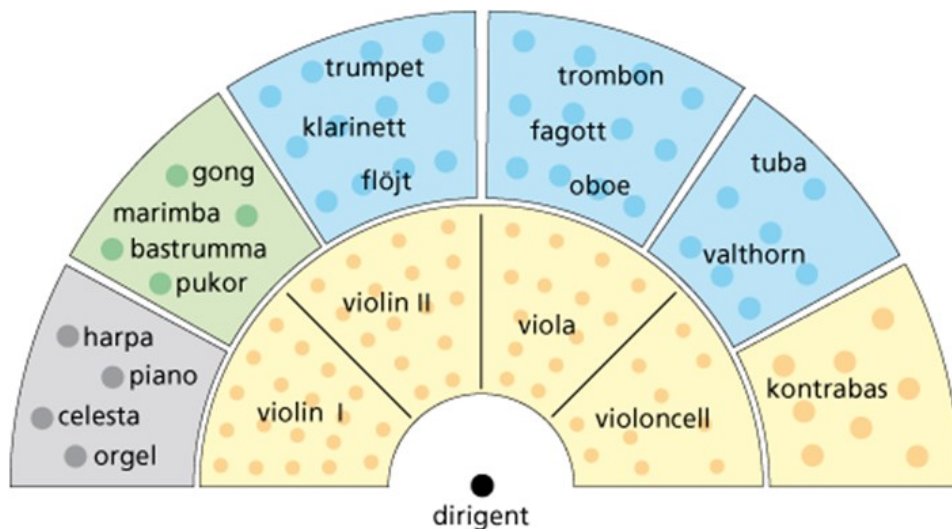
Orkester

Orkester = En större grupp instrumentalister under ledning av en dirigent.

Ordet orkester används framför allt om symfoniorkestrar. En symfoniorkester framför dels konserter, dels musik till operaföreställningar och baletter, men även musik till filmer av olika slag. Dagens symfoniorkestrar består av cirka 100 musiker.

De fyra största instrumentfamiljerna i en symfoniorkester är **Stråkinstrument**, **bleckblås** (brass), **träblås** och **slagverk**.

En vanlig orkesteruppsättning i en stor symfoniorkester

Det finns fler stråkinstrument än träblås, bleckblås och percussion tillsammans. Varför?